

Krešimir Katušić

Slobodni umjetnik, Hrvatska

Prostor aktivne imaginacije/intuicije

Sažetak

Na filozofskom simpoziju „Filozofija Medija“, stavio bih naglasak na potrebu za svjesnim, aktivnim, direktnim, ali održivim, stvaralačkim odnosom s prirodom i idejama. Urođena Spona između čovjeka, prirode i kozmosa otežana je zbog uronjenosti u virtualnu mrežu informacija i aplikacija, a posredstvom tehničkog sklopa aparata, ciljanog znanstveno - tehnološkim diskursom civilizacije. Posredstvom aktivne imaginacije, intuitivnim djelovanjem na temelju iskustva nužno je okrenuti se jednostavnim, obnovljivim izvorima materije i energije. Konkretnijim sudjelovanjem omogućujemo dublje poniranje u sam proces i benefit njegovog iskustva. Vlastitim primjerom simbolički ću naznačiti, ali i otvoriti prostor mišljenja i djelovanja. U keramičke ručno izrađene skulpture/šalice poslužiti će se kava koja je ručno mljevena i kuhana na samome mjestu simpozija. Okupljanje sudionika i dijeljenje napitka Kave na filozofskom Simpoziju stvoriti će prostor za Pjesnike Filozofe, Umjetnike, Intuitivne ljude / individue aktivne imaginacije.

Ključne riječi: *prostor, aktivna imaginacija/intuicija, virtualna mreža informacija i aplikacija, prostor mišljenja i djelovanja, znanstveno - tehnološki diskurs civilizacije.*

Za ovaj tekst potrebna je doza naivnosti, one prostodušne ljudske naivnosti koja je posljedica urođenog višeg osjećaja, intuicije, koja naslućuje stvari koje jesu i stoje u potencijalu, a dio su i teže harmoniji svega. Stoga, nastojati ću u takovome duhu, prostodušnome, iznijeti ideje vodilje ovoga tekstualnog sažetka događaja, koji mu je posljedica, ali i prethodnica.

Utoliko, otvoriti ću pisanim jezikom prostor aktivne imaginacije.

Prostor i Vrijeme

Prostor i vrijeme određeni su za nas trenutkom bivanja, djelovanja u njemu.²⁶⁸ Za čovjeka, bivanje u mnogočemu predstavlja djelovanje jer se nalazi u stalnom procesuiranju tokom dana, ali i tokom noći dok spava. Ipak, ono nama bitno vrijeme /prostor događa se tokom dana kada smo više-manje svjesni sebe i naših akcija u njemu. U neprestanom vrtlogu akcija i reakcija, zapažamo, procesuiramo i mijenjamo motive daljnjih akcija, Ono što nas okružuje u danom trenutku je ono što nam je dano da svjedočimo nekom vrstom akcije. Ono vrijeme koje smo dobili i kojega smo svjesni predstoji nam da ga proživimo. Razina otvorenosti našeg bića u prostoru/vremenu nama danih trenutaka, odrediti će širinu naših iskustava.

Prostor za sada

Kako otvoriti prostor za sada ili bolje rečeno kako otvoriti sebe za sada, prepoznati prostor i vrijeme danog nam trenutka, biti svjestan onoga što se događa i što je moguće? S obzirom na prostor, bića, i stvari, a tako i ljudska bića, postoji potencijal međusobnog nadopunjavanja, utoliko podizanja razine svijesti izvan mogućnosti jedinke same kada sa nikime nije u interakciji. Nadopunjavanjem, rezonancijom kroz zajednički diskurs zadobivamo mišljenje, osjećaje i stremljenja svih koji su uključeni u ono što se događa u danom trenutku. Biti uključen u sada je biti otvoren za ono što je u potencijalu, tj. izmjeni, nadopunu osobnog stanja, svjesnog i nesvjesnog²⁶⁹.

Osobno stanje podrazumijeva sve što emaniramo iz našega tijela, govorom, pokretom, suptilnom komunikacijom kao zračenjem vlastite energije. Biti otvoren je nagost²⁷⁰ pred trenutkom mogućeg događaja. Nagost ovdje nije fizičke naravi već sposobnost individue za intuitivno djelovanje,

268 Heidegger u svom dijelu „Bitak i vrijeme“ tumači bitak tubitka kao brigovanje dok tubitak nužno pripada vremenu i prostoru. Zaključuje da „Vremenitost jest smisao bitka brige“. Iz priloženog zaključio bih kako Heideggerovo brigovanje jest djelovanje, mišlju i djelom. Martin Heidegger, Bitak i vrijeme, Naprijed, Zagreb, 1985., str.218 i str.418

269 ...Laplanche i Pontalis (1973.) naglasili su da je „rezonanca od nesvjesnog k svjesnom“ jedina autentična forma komunikacije.. Pojam rezonanca ne pokriva samo činjenicu da postoji nesvjesna komunikacija među pojedincima, nego da je ova nesvjesna komunikacija visoko selektivna i specifična. Eduard Klain i suradnici, „Grupna analiza, Grupna analitička psihoterapija“, poglavlje 6. Fenomeni grupe, Gorana Tocilj-Šimunković, Medicinska naklada, Zagreb, 1996, str. 68

270 „Goloća - štoviše, razgoljenje - kao simbol spoznaje dio je filozofskog i mističnog vokabulara, vezanog ne samo za predmet najviše spoznaje, a to je „bivanje golim“(esse autem Deus esse nudum sine velamine est), nego i za sam proces spoznaje.“, Giorgio Agamben, Goloća, Meandarmedia, Zagreb, 2010., str. 114

zaboravljajući pritom unaprijed geometrijski posložen koncept znanja. Znanje u ovom slučaju nadolazi prema potrebi trenutka, a kao posljedica ranijeg iskustva na temelju uzročno/posljedičnog djelovanja.²⁷¹ Iskustvo uzročno/posljedičnog djelovanja je rezultat eksperimenta koji je vođen kao proces svjesnog nastojanja ili nesvjesnog djelovanja individue. Nesvjesno djelovanje je također vrlo bitno jer kasnije, nakon posljedica nesvjesnog djelovanja, reminiscencijom može biti dovedeno do svjesnog. Kako bi djelovanje bilo isključivo svjesno ono mora biti takvo u samoj namjeri prije pokretanja volje i kretanja u akciju. Ipak, nagost djelovanja uključuje grešku ili bolje rečeno poništavanje konceptualnog sadržaja kako bi se omogućilo djelovanje potaknuto izražavanjem potrebe drugoga. Potreba drugoga kao verbalizirani sadržaj ili emaniranje stanja individue u otvorenoj komunikaciji, najbolji je aktivator intuitivnog osobnog sadržaja koji služi svrsi trenutka, tj. međusobnom nadopunjavanju s tendencijom praznjenja sadržaja individue te posljedično promjene njenog stanja. Komunikacija je relevantna dok god ima individualnog sadržaja koji se nadovezuje na bitno u komunikaciji. Bitno je suptilno živo biće komunikacije koje se naslućuje od strane grupe. Bitno u komunikaciji se gubi ili narušava kada pojedinac ne sudjeluje s doziranjem vlastitog iskustva prema bitnom, onome što se događa kao emocionalni fluid, već mijenja diskurs usmjeravanjem konceptualnog znanja prema personalnim interesima. Tada se iz područja intuitivnog emaniranja koje se začelo kao pojava individualnog te prepoznato kao zajedničko bitno prelazi u racionalan koncept individue, a utoliko zaustavlja intuitivna nadogradnja dijeljenjem osobnih iskustava inteligentnim slijeđenjem emocionalnog fluida.

Moći predviđati, uviđati

Svatko od nas čuo je priče o vremenu prije satelitskih, znanstvenih vremenskih predviđanja o ljudima koji su umjeli predvidjeti kada će padati kiša ili dolazak nevremena, po izgledu i vrsti oblaka, vjetru i smjeru iz kojega dolaze. Onaj tko je promatrao detalje kod nekog prirodnog fenomena, učio je zamjećivanjem, usporedbom i logikom iz onoga što je vidio. Primijetio je fenomen i podudarnost. Priroda se stalno manifestira pred našim očima, onaj tko gleda s pažnjom i zamjećuje, uči i prepoznaje određene fenomene koje je već vidio te predviđa. Naravno, uvijek je moguće iznenađenje jer se fenomeni događaju u širim prostorno/vremenskim uvjetima koji nadilaze život ljudi i njihovih civilizacija. Energija može krenuti pravcem i miješati se s drugom potaknuta vibracijom koju ne poznajemo jer je nova u odnosu na sustav fenomena koji promatramo. No znamo da priroda ne radi velike i nagle skokove te da sustavi teže stabilnosti iz kojih se mogu iščitati određene pravilnosti.

Stoga, promatranja se mogu vršiti kroz stotine i tisuće godina, prije nego li se može donijeti neki zaključak. No, postoje predviđanja.

Danas, predviđamo ekonomska stanja i njihove posljedice, ratove i velike krize, kretanja nebeskih tijela te utjecaj onečišćenja kao posljedice tehnološkog razvoja na eko sustav Planeta Zemlje.

²⁷¹ Bachelard piše o polju iskustva kao vlastitom duhu u naporu ka stjecanju spoznaja. Gaston Bachelard, „Intuicija trenutka“, *Litteris, Zagreb, 2013, str. 19*

Trenutak uvida u sebe

Trenutak događanja u kojemu se otvaraju potencijali je novi svijet koji nastaje. Davno smo usvojili znanje o tome kada se sije i žanje pšenica, sadi rajčica i bere grožđe te kada radimo sok od rajčice, a mošt prelazi u vino. Prepoznamo zakonitosti, fenomene i rezultate prirodnih procesa.

Poznajemo li dovoljno psihofizičke procese koji se odvijaju unutar nas? Postoji trenutak kada osvještavamo i određujemo bit našega nastojanja, zrenja bića i žetve plodova. Kako bi proces naših transmutacija tekao koliko toliko u pravilnijim ritmovima, sokovi naših psihofizičkih energija moraju teći prohodnim putovima. Da li smo svjesni posljedica našeg govora i djelovanja?²⁷² Da bi prvi voljni pokret bio s potpunom pažnjom i sviješću nužno mora biti istinit.²⁷³ Istina ovdje predstavlja trenutno stanje, transparentnost, autentičnost individue koja čini voljnu akciju. Autentičnost je otvorenost emaniranja svih karakteristika bića, protočnost energija. Predstavljanje nekakvim, stvaranje slike koja ne odgovara našoj stvarnoj pojavnosti, ovdje samo smanjuje ili odgađa slobodno potencijalno umrežavanje s drugim otvorenostima te širenje svijesti individue i zajednice. Transparentnost nas dovodi do trenutka u kojemu se potencijalno može otvoriti događaj spajanja i dijeljenja kao umnožavanja, kako se to događa kod osnovne građevne jedinice živog bića, jednostavne stanice. Forme kao nositeljice ideja umnažaju se kako bi se umnožio život i pokret te povećao potencijal mogućih novih događanja do trenutka kada se omogući stanje za potencijalni skok iz sustava koji je potvrdio svoju stabilnost te je sada spreman za novu formu nove ideje.

Uvidom da se kroz razne forme ponavlja slični obrazac moguće je prepoznati vrijeme za sada te povećati pažnju i koncentraciju na bitno u svakome trenutku. Tada se potencijal najviše umnaža i širi.

Fantazija/Transformacija

Promatranjem osobnog psihofizičkog stanja kao posljedice uzročno posljedičnih veza kroz relaciju mišljenje/ želja/ volja/ djelovanje /rezultat, donosimo zaključke na temelju kojih mijenjamo mišljenje i djelovanje. U malom broju slučajeva moći ćemo u detalje predvidjeti krajnji ishod koji će biti varijabilan no možemo utjecati na ne ponavljanje akcije na isti način, odnosno mijenjanje naših razloga i pristupa prije započinjanja same akcije ako ju uopće želimo započeti. Čovjek je složeno biće uvjetovano psihofizičkim stanjima koja utječu na trenutnu reakciju, ali i biće koje je podložno stalnoj mijeni posredstvom njegovog inteligentnog uma. Promjena može biti brža ili sporija, ali je stalna. Emocionalne oscilacije mogu utjecati na započinjanje i samu akciju no i kreaciju djela ili situaciju. Međusobnom interakcijom, misli i emocije u našem umu stvaraju slike živih bića, događaja, stvari, stanja koja zovemo fantazije. Emocije, misli i strahovi kao posljedice takvih fantazija mogu pokrenuti

²⁷² U pitagorejskoj školi u 6 st.pr.Kr. učenici su se dijelili na akuzmatike (slušače) i matematikoe (svjesno su se iskazivali u postojanosti).

²⁷³ Parezija (parrhesia) potpuna otvorenost u govoru, Vidi o istinitom govoru u antičkoj grčkoj; Michel Foucault, „Hrabrost istine“, Sandorf i Mizantrop, Zagreb 2015.

personalne akcije u realnom svijetu te rezultirati novim posljedicama užih i širih razmjera. Utoliko se ta pokrenuta energija vrti u krug i teško ju je isprazniti te ponovno harmonizirati sustav. Česta su ovakva djelovanja u našem svijetu s mnogim negativnim posljedicama za pojedinca i zajednicu. No inteligentnim umnim i emotivnim djelovanjem vizualiziramo geometrijske forme koje intuitivno ubiremo kao posljedice naših nastojanja. Od kada je čovjeka, mudraci, filozofi, religije, tradicionalne i suvremene znanstvene psihologije, upućuju na dobru volju kako bi se osvijestila ispravna akcija, ne učinilo štetno djelovanje i oprostilo kada se takvo nesvjesno, negativno djelovanje dogodi. Trenutak oprosta nastupa nakon dubinskog uvida u uzročno/posljedične veze, katarzom, transformacijom našeg bića. Poezija i transformacija se međusobno prožimaju. Na samom pragu između tamo i ovdje poezija kao „Poiesis“²⁷⁴ spona transformira stvarnost ekstazom. Rekli bi stvaranje, donošenjem istine u svijet, promjenom, transformacijom, dolaska do ispunjenja biti bića.²⁷⁵ Osvijestiti, oprostiti i krenuti dalje, smisao je koji nastavlja smisao.

Dakle, možemo li usprkos današnjim povijesnim istinama, a znajući da je usprkos trenutnom prividu čovjek i dalje dio prirode te potpada pod njene zakone izreći bar jednu univerzalnu istinu, a koja je uvijek povijesna? Je li to stalna transformacija koja je posljedica komunikacije i suživota u ovome svijetu kako čovjeka tako i svih drugih oblika života? Ta evolucija, rekli bi, je stalno donošenje istine u svijet.

Pozicioniranje našeg bića

Biti svjedokom pozitivnog realnog ishoda akcije možemo jedino ako si dopustimo čekanje i sudjelovanje s mjerom i svrhom u realnom momentu i realnoj situaciji. To zahtjeva budnost i pažnju te stalnu „intuitivnu pozicioniranost“. Tada se ne događaju ponavljanja obrazaca već nastaje nova kvaliteta forme materije ili događaja u smislu novih svjesnih pozicioniranja. Pažnja ne smije biti usmjerena samo na osobnu svrhovitost već i svrhovitost drugoga i drugih, ali ne samo nama bližnjih i sličnih već i sa sviješću o postojanju mnogih malih zajednica nama dalekih, a ipak djelom istog većeg sustava. Pomirivati sebe sa svijetom, nalazeći svoj konstruktivni smisao u njemu, a u korist ravnoteže i radosti zajednice, vjerojatno bi bio najbolji trenutni izbor i humani ideal.

Početi od zajednice u kojoj se trenutno nalazimo, a djelovati u svakoj kojoj se u budućnosti nađemo. Prirodno i spontano sa dobrom voljom i namjerom.

²⁷⁴ Heidegger bi za poiesis rekao, „izlazak leptira iz kukuljice ili rascvjetavanje cvijeta“. Dano je primijetiti kako je sama bit nadvladavanje samoga sebe, odnosno kvalitativna transformacija određenog oblika života kroz određenu formu. Martin Heidegger, *Izvor umjetničkog djela*, AGM, Zagreb, 2010.

²⁷⁵ Riječ Poiesis je u Staroj grčkoj mišljena kao stvaranje. U djelu „Simpozij“, Platon kroz dijalog Sokrata i Diotime iznosi tri manifestiranja Poiesisa : od prirodne seksualne prokreacije preko herojske žrtve za zajednicu do stjecanja vrlina i znanja. Platon, Platonov i Xenophonov Symposium, Logos, Split, 1981

Radostan trenutak

Prvi radosni trenutak je trenutak kada većinom nesvjesno djelovanje počinje polako zamjenjivati svjesno. To je početak puta kada individua postaje svjesna svojega bića kao jedinstvenoga te svojega puta kao autentičnoga.²⁷⁶ Tu počinje potraga za samim sobom te afirmacijom kroz kvalitete koje je individua naslutila da posjeduje. Ono što je dobro za pojedinca dobro je i za zajednicu. Korisnost ne mora odmah biti vidljiva i prepoznata od društva jer društvo nije u svakom trenutku svjesno svojega cjelokupnog bića, pozicioniranosti i značaja. Kasnije ili tijekom vremena nakon mnogih dijela kao posljedica nastojanja pojedinca, društvo polako postaje svjesno značaja. Za cijelo to vrijeme individua je ta koja vjerujući u sebe prepoznaje svoje mjesto u zajednici, a nastoji s dobrom voljom i sa srcem. Nastojanje u vremenu i prostoru i nije lako jer plodovi rada ne stižu uvijek na vrijeme. Strpljivost i upornost je važan čimbenik kod nastojanja. Mnoge fantazije i strahovi od neuspjeha polako nestaju vremenom. Nedoumice i povremeni besmisao koji se javljao na putu biva zamijenjen radošću, većom energijom i voljom te sigurnošću u ispravno uvjerenje koje nas je vodilo. Biće tada postaje ispunjeno i radosno jer je prošlo fazu samodokazivanja i spoznaje vlastitih potencijala. Od tog trenutka kreće svjesno i samouvjerenno djelovanje koje svaku ideju može spustiti u njoj prikladnu formu, korisnu za pojedinca i zajednicu.

Glas prije početka

Svaka civilizacija, kultura, narod, ima svoje osobitosti u mišljenju i djelovanju. Danas mnogi narodi dijele zajedničke ciljeve potaknute napretkom znanosti i tehnologije. Tehnologija i znanost u mnogočemu povezuje naš svijet. Ona stvara znanje, potrebe i pravila funkcioniranja individue. Ako je unutar tehno-znanstvenog organizma poredak koji nastoji slijediti prirodni rast i razvoj tada biće može naći svoje mjesto unutar njega. Prirodni rast i razvoj je mogućnost slobode individue u stjecanju znanja i vještina koje su mu potrebne za osobni razvoj te uključivanje u aktivno sudjelovanje u potrebitosti zajednice djelotvornošću. Ako slobodan rast i razvoj nisu mogući unutar nekog sustava, individua mora tražiti i naći svoju formu učenja i djelovanja. Prije samog početka potrebno je čuti glas koji nam se javi u određenom stadiju probuđenosti našeg bića te nam neko vrijeme radi lagani pritisak na volju. Taj glas je intuicija našeg bića koje kroz određenu formu traži svoj put spoznaje i djelovanja. Glas se ne smije zanemariti jer on nam otvara novi početni trenutak u datom vremenu i prostoru. Nutarnja napetost može nestati te se možda vratiti pod određenim novim okolnostima koje će biti posljedica našeg djelovanja i spremnosti da nastavimo tamo gdje smo prije stali.

276 Viktor Frankl naglašava suočavanje sa raznolikošću koja predstavlja čovjeka na biološkom i psihološkom planu no ona prava jedinstvenost je dostupna samo u ljudskoj dimenziji. Viktor Frankl, Nečujan vapaj za smislom, Naprijed, Zagreb, 1981., str. 43

Geometrija prirode

U prirodi i Univerzumu sve je povezano i međuovisno. Svaki pojedini djelić dio je većeg organizma gdje svi dijelovi i njihovi odnosi utječu na ravnotežu, harmoniju cijelog sustava.²⁷⁷ Dijelovi se odnose na određeni način jedni prema drugima, a unutar cjeline.²⁷⁸ Imajmo na umu da tijela koja vidimo su samo vidljivi dio cjelokupnog univerzuma koji je jedna cjelina.²⁷⁹ Zamislimo ih kao točke koje možemo pobrojati. Taj broj točaka kada se spoji linijama čine neki geometrijski lik, a u trećoj dimenziji geometrijsko tijelo.²⁸⁰ Čovjek većinom gradi predmete pravih kutova jer je to kut kojemu je donja stranica horizontalna te utoliko sjeda na ravnu plohu i stabilni su za razliku od kugle koja bi se na plohi kotrljala, gibala. Jednostavno tijelo koje će imati najveću zapremninu i biti stabilno na plohi je kocka. Kocka se sastoji od osam kutova i šest kvadratnih ploha spojenih tako da tvore zatvorenu cjelinu. Za čovjekove potrebe takva jednostavna geometrija osnova je u njegovoj arhitekturi i proizvodnji njemu uporabnih stvari no u univerzumu vlada složenija geometrija. U univerzumu, najsavršenije vidljivo tijelo je kugla ili sfera. Prema Einsteinovoj teoriji relativnosti pod utjecajem mase i energije materije, polja gravitacije, zakrivljuje se prostor i vrijeme. Unutar tog zakrivljenog prostora kreću se nebeska tijela. Taj prostor za razliku od vidljivih tijela je materija koju ne vidimo, tamna tvar i tamna energija koje čine većinu našeg univerzuma.²⁸¹ Bez obzira da li zamišljamo da se tijela kreću u svinutom prostoru ili se možda kreće i materija koju ne vidimo, ili se sve kreće kako je to inteligentno logički zamišljao Heraklit u 5 st. pr. Kr., naša galaksija se vrti spiralno oko jedne točke. Ta točka, možebitno crna rupa koja može uvući u sebe i iznjedriti iz sebe, privlači i vrti cijelu našu galaksiju. Unutar galaksije postoji mnogo manjih sustava koji imaju svoju vrtnju i način kretanja oko svoje središnje točke ili tijela no ta točka ili tijelo kreće se oko središnje točke galaksije. Tu središnju točku možemo promatrati kao mjesto iz kojega se manifestira ideja, a u ovom slučaju to je ideja Galaksije. Stoga, kako u velikom tako i u malome jer to su zakoni koje prepoznajemo i vidimo. Svaki živi sustav funkcionira na isti način do najmanje čestice, međuovisno. Našu ljudsku vrstu također možemo promatrati kao jedan sustav koji u svojem najvećem dijelu

277 David Bohm napominje kako red ne treba sagledavati kao pravilan raspored objekata u redovima ili nizu nego je to „ukupan red sadržan u svakome području prostora i vremena.“, David Bohm, Cjelovitost i implicitni red, Zagreb, Kruzak, srpanj 2008., str. 145

278 „Jer, mnoštvo ne može postojati a da ne postoji Jedno od koga (mnoštvo potiče) i u kome (jeste), ili uopšte neko jedno koje je po broju ispred svega ostalog“, Plotin, Eneade V, Biblioteka Kristali, Niro, Književne novine, Beograd, 1984., str. 68.

279 „...Svemir prije valja smatrati jednom nepodijeljenom i nerazlomljenom cjelinom. Podijela na dijelove, ili na čestice i polja, samo je gruba apstrakcija i približnost...“, David Bohm, Cjelovitost i implicitni red, Zagreb, Kruzak, srpanj 2008., str. 121

280 Pitagora je tako opisao materijalizaciju neke ideje; „Prvo postoji ideja ili čisti arhetip, kada se ideja spušta, ona se formira brojem a brojevi određuju lik, geometrijski likovi tvore geometrijske plohe koje se spajaju u geometrijska tijela a ona su pak vezana uz četiri elementa. „... da je počelo svih stvari monada (ili jedinica) iz monade (da proizlazi) neograničena dijada (ili dvojina), podložena kao materija monadi koja je uzrok; iz monade i neograničene dijade (da proizlaze) brojevi, iz brojeva točke, iz ovih crte, iz kojih (proizlaze) ravni geometrijski likovi; iz ravnih pak (geometrijskih likova da proizlaze) čvrsta geometrijska tijela, iz ovih opet zamjetljiva tijela kojih su naime četiri elementa, vatra, voda, zemlja i zrak, koji se mijenjaju i obraćaju kroza sve“, Herman Diels, *Pred Sokratovci, I. dio*, Zagreb, Naprijed, 1983., str. 395

281 David Bodanis, Einsteinova najveća zabluda, Zagreb, Školska knjiga, 2016., str. 231

kao čovječanstvo i u svojim manjim dijelovima kao narodima pa ljudskim individuama, pokušava ostvariti ravnotežu. Svaka ljudska jedinka nosi svoj energetski naboj i vibraciju te se povezuje sa drugima po principu neke vrste magnetizma kao što je to privlačna sila velike gustoće mase i energije nekog nebeskog tijela. Vjerojatno se radi o nekoj vrsti kvalitativne gustoće bića kao pripadnika određene vrste koja privlačenjem uvjetuje sustav uzročno posljedičnih veza. Ta povezivanja ostvaruju se da bi se međusobno izmijenili potrebiti sadržaji te da bi svaki pojedino i zajedno rasli i razvijali se kao vrsta, a u okviru nama veće cjeline, prirode Planeta Zemlje, našeg sunčevog sustava, galaksije, univerzuma.

Ako uspijemo imaginacijom doći do te ideje, biti ćemo je više ili manje svjesni u pojedinim trenucima našeg bivanja. Smisao je da te jedinstvene ideje o jednom budemo svjesni što češće za vrijeme našega bivanja na Planeti Zemlji.

Kretanje kroz prostor i vrijeme

Ako samo na trenutak postanemo svjesni kozmičkoga plesa, to je za nas drugi radostan trenutak. Ako smo samo jednom intuitivno dotaknuli tu vrhunsku ideju, otvorili smo prostor aktivne imaginacije makrokozmosa i ako poželimo djelovati u skladu s tim velikim plesom, otvoriti ćemo kreativnu imaginaciju mikrokozmosa, tj. našega bivanja u svijetu. Tada krećemo u proces ostvarivanja ideja putem intuitivne geometrije, svjesni zakona pokreta, inteligentno se krećemo kroz prostor/vrijeme. Susreti i događaji tada nisu slučajnost koja će proći neopaženo. Slučajnost će tada biti zakon koji ne poznajemo, a početna točka, broj, koji ćemo spajati u geometrijske likove i tijela, izmjenjujući tako energiju i iskustvo. Sve više trenutaka biti će svjesno i svrsishodno, a naš osviješteni prostor/vrijeme iznjedrili će zametak koji će otvoriti vrata u novi prostor/vrijeme. Takvim plesom kretati ćemo se i disati život. Zvuči idealno, ali odnekuda se mora krenuti.

Ruke, Kreacija, Aplikacija, Program

Ruke su veza sa mozgom. Naredba kreće iz mozga, ruke naprave akciju, mozak zapaža i zaključuje, kreće nova naredba sa namjerom da se ispravi greška i poboljša prvotna namjera. Ovo je kratko objašnjen proces kreacije, razvojne povratne veze kod čovjeka između njegovih ruku i mozga. Kreacija se događa u vremenu/prostoru, a komunikacija između ruku i mozga je konkretna i direktna. Danas, posredstvom tehničkih aparata, računala, koristimo aplikacije i programe kao alatne posrednike koji nam pomažu kod bržeg rješavanja određenog tipa problema ili zadatka te omogućavaju prenošenje zapisane informacije elektronskim putem, posredstvom aparata. Kao prvo programi i aplikacije nalaze se u virtualnom prostoru mreže elektroničkih aparata. Aplikacija ima svoje alate, podatke, znanje i algoritme o određenom području. Ako uzmemo za primjer 3D modeliranje u nekom programu, u trenutku kada se postavite točke na ekran, algoritam sam dalje

crta.²⁸² Povratna razvojna veza između ruke i mozga u ovom slučaju nestaje, a svaki slijedeći korak raditi će se s manjom pažnjom negoli da se sve crta na papiru, griješi, ispravlja greška, a završni rad biva kraj procesa stjecanja iskustva građenja prostora na dvodimenzionalnom formatu. Iskustvo procesa ruka/mozak lakše će prepoznati odnose u prostoru tog projekta kada bude realiziran kao realni trodimenzionalni objekt, recimo, kuća. Ako govorimo o simulacijama trodimenzionalnog prostora one su iskustvene jedino ako se virtualno krećemo po prostoru, a naše noge, mjeru, osjećaj prijednog prostora prenose kao informaciju mozgu. Ako simulaciju gledamo na zaslonu ne moramo nužno imati ispravan osjećaj dimenzija prostora iako postoje mjere za njega.

Dakle, mogli bi reći da je spoznajno relevantno iskustvo ono zadobiveno u realnom prostoru, a suočavanje s tim vremenom i prostorom radom rukama formira osobu, oplemenjuje. Kroz rad stvaramo odnos, kvalitativnu povratnu vezu između svijeta i nas samih. Stvoriti nešto rukama s voljom, predstavlja autentičnu manifestaciju ideje, inteligentnu oblikom tvorenu geometriju ideje.

Kroz spoznajnu vezu ruka/mozak konkretiziramo ideju u realnom prostoru iz kojega posljedično zadobivamo iskustvo bivanja i djelovanja. Takvo iskustvo formira nas kao osobu jer na taj način prolazimo univerzalni proces inteligentne kreacije. Sama forma djela na kraju više nije primarna već je poslužila kao cilj nastojanju koje je kao proces vježbanja rezultiralo iskustvom i vještinom.²⁸³

Iskustvom i vještinom u kreaciji materijalnih i nematerijalnih stvari i fenomena, potvrđujemo poznavanje zakona prirode kao njezinih inteligentnih geometrijskih gibanja energije, vidljive i nevidljive. Intuitivno, asimilacijom svih znanja čovjek kreira i tako sudjeluje u stvaranju svijeta, realizira se kao humani individuum i nalazi svoju korisnu ulogu u društvu i zajednici ljudi i prirode.

Program u kojemu čovjek tada radi je univerzalan, direktan, opće koristan, a stvara razgradive forme bez štetnog ostatka za organizam u kojemu djeluje i njegov je dio.

Za djelo nam je potreban prostor i vrijeme

Svako djelo zahtijeva svoj prostor i vrijeme. U realnom prostoru ideja će se odjelotvoriti kroz materiju po zakonima kreacije, tj. po geometriji koja joj prethodi i vrsti pokreta. Kada krenemo u izradu nekog djela, recimo skulpture, nekog objekta, prvo zamišljamo cjelinu, imamo viziju. Nakon vizije razmišljamo kako ćemo izvesti tu ideju, koji materijali i način obrade, tehnologija koja nam je potrebna. Kada prikupimo potrebne materijale od kojih ćemo graditi i alate, krećemo u izradu djela.

282 Richard Sennet u svojoj knjizi „The Craftsman“ iznosi zapažanja i primjere arhitekata Renza Piana i Elliota Felixa kod korištenja CAD-a, Computer Assisted Design; Renzo Piano writes; „...This attaching circular metamorphosis can be aborted by CAD. Once points are plotted on screen, the algorithms do the drawing....“, Richard Sennet, „The Craftsman“, New Haven & London, Yale University Press, 2008., str.40-41

283 „Prema tome, najviši poučak eksplicitnih teorija treninga glasi: umješnost koja je stalno pod napetošću usavršavanja takoreći “iz same sebe“ proizvodi veću umješnost“, Peter Sloterdijk, Svoj život promijeniti moraš, Zagreb, Sandorf, 2015., str. 348

Ako smo u skici, nacrtu ideje, potpuno riješili problem lakše ćemo graditi. Gradimo nadodavanjem dijelova do potpunosti tražene forme. Kada je riječ o ideji koja se krije u bloku kamena tada formu oblikujemo skidanjem viškova materijala do željenog oblika. I kod skidanja materijala kao i kod nadodavanja vizija same ideje u zamišljenoj slici ima svoje koordinatne točke. Koordinatne točke nam određuju, definiraju omeđuju tijelo koje trebamo materijalizirati spajanjem linija kako bi povezali dane točke. Svaka ideja može se odjelotvoriti u više pristupa. Djelo može biti u obrisima ili naznakama tako da budi našu imaginaciju pa da mi umom zamišljamo ostatak, cjelokupnu sliku ili može biti definirano sa svim svojim linijama. Ako je djelo izrađeno sa svim svojim potrebnim linijama tada je ono konkretno u svim svojim plohama. Arhitektura djela može biti simetrična ili pokrenuta. Kod simetrične geometrije dojam će biti statičan, a kod pokrenute geometrije djelo će biti u pokretu. Dojam pokreta se stvara iluzijom zakretanja, uvijanja materije gdje se sve koordinatne točke zakreću zajedno s plohama koje omeđuju. Krajnji rezultat je dojam postepenog laganog pokreta zbog specifične dinamike materije. Svatko tko se bavi materijom i njenim pokretom na kraju dolazi do spoznaje o zakrivljenosti, uvijenosti materije zbog zakona pokreta. Takvo djelo nastaje intuitivnom geometrijom, osjećanjem ploha materije i njeno pokretanje prema željenom obliku. Svako djelo s dojmom živosti nastaje građenjem intuitivnom geometrijom koja se spoznaje iskustvom nastojanja graditelja istraživača. Takvo znanje ne može se zadobiti drugačije osim direktnom relacijom ruke/mozak. To bi značilo nastojanje u oblikovanu ideje principom pokušaja i pogreške u realnom prostoru. Za djelo oblikovano intuitivnom geometrijom potrebno je vrijeme koje ne može biti mjereno iskustvom brzine stroja i elektroničkih aparata koji rade po algoritmima otprije ugrađenih informacija i znanja. Intuitivnom geometrijom djelo stvaramo, otkrivamo u autentičnom vremenu /prostoru na temelju iskustva koje svakim slijedećim potezom proširujemo.

Danas svjedočimo brzom obradi materije strojem putem algoritma programa stroja. Čovjek koji radi na stroju i upravlja njime preko programa ne mora nužno znati sam rukama izgraditi ono što mu omogućuje stroj. Program koji posjeduje algoritam dugo je nastajao razvijanjem i nadograđivanjem ljudi koji su neko praktično znanje čovjeka nastojali pretočiti u program. Stroj sve više zamjenjuje ljudski rad, a znanje sve više ostaje zapisano u algoritmima programa dok se kod čovjeka gubi i nestaje. Proizvodi stroja su brži i jeftiniji, a rad majstora dugotrajan i skup. Nestankom struje nestaje i znanje ugrađeno u algoritam programa, a nestankom ljudi koji istražuju i grade rukama nestaje iskustvo i znanje čovjeka.

Događaj kao pokušaj otvaranja trenutka aktivne imaginacije

Svaki trenutak je događaj ako smo ga svjesni. Aktivna imaginacija je prethodnica svakom konstruktivnom djelu. U sjevremenom otvaranju bitka sudjelujemo ako djelujemo u trenutku koji nam se otvara kao mogućnost. Vjerojatna spajanja i nadopunjavanja ostvaruju se na mnogostruke načine.

Stoga, ponukan idejom kreativne aktivne imaginacije odlučio sam otvoriti kružni proces, ideja/kreacija/dijeljenje/ zajednica/komunikacija, u danom mi vremenu/prostoru.

Ručno sam oblikovao u glini, dvadeset i pet šalica jednostavnog kružnog oblika. Ispekao sam ih i glazirao prozirnou glazurom. Na simpoziju „Filozofija medija“ u 13.00 sati, 22. rujna 2022. u Muzeju Suvremene Umjetnosti u Zagrebu, samljeo sam i skuhaio kavu te ju poslužio u šalice. Događaj sam započeo mljevenjem kave u starom ručnom mlincu. U prostoriji se minutu čuo samo mlinac kojim sam u pravilno/nepравilnim kružnim ritmovima mljeo kavu. Taj čin simbolički je predstavljao poništavanje jezika kao alata racionalnog objašnjavanja, otvaranja emocionalnog plana kroz sjećanje i imaginaciju te početka događanja trenutka sebedavanja²⁸⁴ kroz ritual mljevenja i kuhanja kave. Nakon minute mljevenja pobudilo mi se sjećanje na isti zvuk koji sam slušao kao dijete kod bake na selu. Toplina vatre iz kuhinjske peći na drva, miris kave i ljudi oko stola. Verbalizirao sam nadolazeće sjećanje kolegama u prostoriji te predložio da podijelimo emocije i misli koje su individualno nastajale za vrijeme dijeljenja i ispijanja kave. Razgovor se kolektivno razvio te trajao i za vrijeme pauze. Za to vrijeme, ljudi su stajali i dijelili misli i osjećaje, postajali bliži jedni drugima, prisniji, otvoreniji.

Činom izrade vlastitih šalica, mljevenja, kuhanja i posluživanja kave htio sam ljudima stvoriti ugodnu, toplu atmosferu i dati nešto od srca. Kava kao razbuđujući stimulans podignuo je pažnju i koncentraciju na ono što se događalo u prostoriji. Odmakom od uobičajenog izlaganja na simpoziju, opuštenijom atmosferom kroz dijeljenje i ispijanje kave ljudi su se otvorili i započeli razgovor koji se razvijao individualnim nadovezivanjem na temu suočavanja sa strahovima i otvaranja u trenutku.

Tim događajem omogućio se jedan mali početak ka povećanju pažnje, aktiviranju imaginacije te otvaranju u komunikaciji.

284 U tradiciji postoje razni oblici darivanja. Potlač kao vrsta darivanja postojao je u raznim varijacijama kod svih naroda svijeta. U svojoj knjizi „Ogled o daru“, Marcel Mauss opisuje potlač kod sjeverno- američkih indijanaca. Na čast darivaocu ide da poda dar najviše vrijednosti. Odnos je recipročan pa utoliko darivani uzvrata još vrijednijim darom njemu kao darivatelju na čast. (Vezano uz ideju darivanja moj dar bio je oblikovan i izrađen rukama te stoga najveći dar koji sam mogao podariti kolegama na simpoziju. Kolege su mi vratile darom sebeotvaranja.), Marcel Mauss, Ogled o daru, Novi Sad, Mediterran publishing, 2018.

Aktivna imaginacija kao alat

Činom otvorenosti pokazujemo potencijal koji uvjetuje sve ostale potencijale u čovjeku. Transparentnost i volja za sudjelovanjem u nečemu što smatramo korisnim stvoriti će mogućnosti mnogih interakcija. Unutar stvorenih relacija nastajati će akcije i reakcije, potrebe, i nuditi se rješenja. Uviđanja o vlastitim potencijalima iznjedrili će se svjesnim pristupom, pažnjom i koncentracijom na odnos između biti događanja i nas samih. Trenutak kada krenemo izražavati i razvijati naše potencijale krenuli smo na radostan put. Aktivna kreativna imaginacija tada je alat koji koristimo kako bi odjelotvorili naše ideje. Refleksijom na proces nastojanja, upoznajemo sebe, razvijamo se i otvaramo proces čuvanja i prenošenja znanja/iskustva.

Literatura:

Giorgio Agamben, Goloća, Meandarmedia, Zagreb, 2010.,

Gaston Bachelard, „Intuicija trenutka“, Litteris, Zagreb, 2013.

David Bodanis, Einsteinova najveća zabluda, Zagreb, Školska knjiga, 2016.

David Bohm, Cjelovitost i implicitni red, Zagreb, Kruzak, srpanj 2008.

Herman Diels, Predsokratovci, I. dio, Zagreb, Naprijed, 1983.

Michel Foucault, „Hrabrost istine“, Sandorf i Mizantrop, Zagreb 2015.

Viktor Frankl, Nečujan vapaj za smislom, Naprijed, Zagreb, 1981.

Martin Heidegger, Bitak i Vrijeme, Naprijed, Zagreb, 1985.

Martin Heidegger, Izvor umjetničkog djela, AGM, Zagreb, 2010.

- Eduard Klain i suradnici, „Grupna analiza, Grupna analitička psihoterapija“, Medicinska naklada, Zagreb, 1996.
- Marcel Mauss, Ogleđ o daru, Novi Sad, Mediterran publishing, 2018.
- Platon, Platonovi, Xenophonov Symposion, Logos, Split, 1981.
- Plotin, Eneade, Biblioteka Kristali, V, Niro, Književne novine, Beograd, 1984.
- Richard Sennet, „The Craftsman“, New Haven & London, Yale University Press, 2008.
- Peter Sloterdijk, Svoj život promijeniti moraš, Zagreb, Sandorf, 2015.

A Space of Active Imagination/Intuition

Abstract

At the philosophical symposium “Media Philosophy”, I would like to emphasize the necessity of a conscious, active, direct, but sustainable, creative relationship with nature and ideas. The innate connection between human beings, nature, and the cosmos is compromised by immersion in a virtual web of information and applications, and by the technical apparatus, targeted by the scientific and technological discourse of civilization. Through active imagination, intuitive action based on experience, it is necessary to turn to simple, renewable sources of matter and energy. With a more concrete participation, we allow a deeper immersion in the process itself and the benefits of its experience. With my own example, I would like to symbolically point out, but also open the space for thought and action. Coffee, hand ground and brewed at the symposium site will be served in handmade ceramic sculptures/cups. The gathering of participants and drinking coffee together at the Philosophical Symposium will create a space for Poets, Philosophers, Artists, and Intuitives with an active imagination.

Key words: *space, active imagination/intuition, virtual network of information and applications, space of thought and action, scientific - technological discourse of civilization.*

This journal is open access and this work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.